

3. Davydov, V. (1986). Problemy Razvivayushhego Obucheniya: Opyt Teoreticheskogo i Eksperimental'nogo Psikhologicheskogo Issledovaniya [Problems of Developmental Learning: Experience of Theoretic and Experimental Psychological Research]. Moscow: Pedagogika.
4. Piyenkov, E. (1991). Filosofiya i Kultura [Philosophy and Culture]. Moscow: Politizdat.
5. Rummyantseva, I. (2004). Psihologiya Rechi i Lingvopedagogicheskaya Psikhologiya [Psychology of Speech and Lingvopedagogic Psychology]. Moscow: PER SE; Logos.
6. Fedorenko, L. (1984). Zakonomnosti Usvoeniya Rodnoy Rechi [Laws of Native Language Acquisition]. Moscow: Prosveshcheniye.

Лариса Калмикова,

Інна Мисан

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
psycholing_lab@mail.ru

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЇ ЯК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗБАГАЧЕННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ЕКСПРЕСИВНО-СТИЛІСТИЧНИМИ ЗАСОБАМИ МОВИ

Received March, 17, 2014; Revised March, 18, 2014; Accepted March, 21, 2014

Анотація. Стаття присвячена аналізу фразеологізмів як багатоаспектного наукового феномену, який може розглядатися як різні одиниці, зокрема психологічних, психолінгвістичних і мовних; відзначенню тих психолінгводидактичних принципів, які впливають із розуміння фразеологізмів і як психолінгвістичних одиниць: особливих блоків економного, точного, влучного й дотепного продукування й розуміння мовлення, а також упровадження цих принципів у прикладні галузі психолінгвістики, зокрема в психолінгвістику розвитку й підпорядковану їй у теоретичному та методологічному сенсі лінгводидактику; розкриттю на матеріалі конкретного експериментального дослідження досвіду з урахування психолінгвістичних засад під час розроблення методики збагачення мовлення дітей старшого дошкільного віку фразеологізмами для його розвитку.

Ключові слова: психолінгвістичні одиниці, психологічні одиниці, мовні одиниці, психолінгводидактичні принципи, лінгводидактичні принципи.

Kalmykova Larysa, Mysan Inna. Psycholinguistic Aspects of Phraseology as Theoretical and Methodological Foundations of Children's Speech Enriching by Expressive and Stylistic Language Means.

Abstract. The article discusses the problem of phraseologisms as a multidimensional scientific phenomenon, which can be regarded as different units, such as: psychological, psycholinguistic and linguistic; lighting of psycholinguistic principles derived from an understanding of phraseological units as psycholinguistic ones: special blocks of economical, precise, well-aimed and witty production and speech understanding as well as introduction of these principles in the field of applied psycholinguistics, in particular in psycholinguistics of development and a subordinate to it in theoretical and methodological sense linguistics; disclosure on the material of specific experimental study of the author's experience with

taking into account the psycholinguistic basics when developing a method of speech enrichment by phraseological units of the senior preschool children with a view to its development.

Keywords: *psycholinguistic units, psychological units, linguistic units, psycholinguistic principles, psycholinguistic principles.*

Калмыкова Лариса, Мысан Инна. Психолінгвістическіе аспекты фразеологии как теоретико-методологические принципы обогащения речевого материала детей экспрессивно-стилистическими средствами языка.

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению фразеологизмов как многоаспектного научного феномена, который может рассматриваться в качестве различных единиц, в частности психологических, психолінгвістических и языковых; освещению психолінгвістических принципов, вытекающих из понимания фразеологизмов как психолінгвістических единиц: особых блоков экономного, точного, меткого и остроумного продуцирования и понимания речи, а также внедрения этих принципов в прикладные области психолінгвістики, в частности в психолінгвістику развития и соподчиненную ей в теоретическом и методологическом смысле лингводидактику; раскрытию на материале конкретного экспериментального исследования авторского опыта по учету психолінгвістических основ при разработке методики обогащения речи детей старшего дошкольного возраста фразеологизмами с целью его развития.

Ключевые слова: *психолінгвістические единицы, психологические единицы, языковые единицы, психолінгвістические принципы, лингводидактические принципы.*

Вступ

У час стрімкого розвитку комунікаційних процесів у цілому світі, пошуку оптимальних засобів мовленнєвого спілкування його суб'єктів великого значення набувають засновані вітчизняною наукою підходи до аналізу досліджуваних психічних феноменів не за «елементами», а за «одинацями» (Л. С. Виготський). У зв'язку з цим сучасні психолінгвісти зробили вдалу, методологічно й теоретично обґрунтовану спробу здійснювати вивчення мовленнєво-мовних явищ людини/дитини за виокремленими одинацями: «психологічними», «психолінгвістичними» та «мовними» (О. О. Леонт'єв), які відображають різні аспекти цих феноменів. Отже, урахування специфіки тієї чи іншої одиниці надасть змогу репрезентувати засоби мови не лише як метамовні, формально-граматичні мовні явища, а як комунікаційні (психолінгвістичні й психологічні), правильно зрозуміти особливості функціонування цих одиниць у мовленні людини, досягти доцільного спілкування учасниками мовленнєвої взаємодії.

Фразеологізми як особлива субстанція в ієрархічній структурі мовних одиниць належать до лексичних засобів мови і мають свою специфіку. Їх, як і інші мовні категорії та явища, можна аналізувати й розглядати не лише як одиниці мови, а і як психолінгвістичні та психологічні одиниці, розмежовувати й об'єднувати з науковою метою за їх функціональним призначенням у межах мовленнєво-мовних, індивідуальних і соціальних процесів. Отже, важливою психолінгвістичною проблемою є вивчення фразеологізмів за одинацями й установлення специфіки кожної з них з урахуванням особливостей фразем – вторинно номінативних компонентів мови.

Психолінгвістичні аспекти фразеології до сьогодні залишаються малодослідженою проблемою. Лише останнім часом це важливе прикладне питання привертає увагу психолінгвістів. Зокрема Г. О. Степановою розкрито психо-

лінгвістичний підхід до опису фразеологічних одиниць російської мови; Н. В. Дмитрюк представлено фразеологічний соматикон як відображення архетипів мовної свідомості етносу; А. К. Новіковою досліджено невербальний компонент фразеології; Н. Л. Ковшовою здійснено лінгвокультурологічний аналіз і асоціативний експеримент у взаємодії: на прикладі фразеологізму зі словом-компонентом *хліб*; І. М. Митькіною проаналізовано особливості засвоєння фразеологізмів старшими дошкільниками. Проблема аналізу фразеологізмів за одиницями й виокремлення психолінгводидактичних принципів як методології лінгводидактики до сьогодні не була предметом психолінгвістичних розвідок.

Отже, мета статті – визначити фразеологізми як різні за своїм функціональним і соціальним статусом одиниці, репрезентувати підходи до створення методики збагачення мовлення дітей фразеологізмами з опорою на психолінгвістичну теорію як методологію емпіричного дослідження.

Методи дослідження

Під час проведення дослідження використано такі методи: теоретико-методологічний аналіз психологічної, психолінгвістичної, мовознавчої та лінгвометодичної літератури, аналіз за одиницями, узагальнення отриманих даних, класифікація теоретичних положень згідно з особливостями: психологічних, психолінгвістичних і мовних одиниць.

Процедура дослідження та обговорення результатів

Фразеологізми як науковий феномен багатоаспектні, тому відповідні поняття можуть визначатися по-різному, наприклад, як мовні психолінгвістичні чи психологічні одиниці.

Фразеологізми, розглянуті як *мовні одиниці*, співвіднесені з мовним стандартом, об'єктивно наявною мовною системою і нормою, можна представити як:

- *метафоричні кодифіковані знаки*, що акумулюють культурний потенціал народу, ментальність нації та зберігаються у соціальній пам'яті етносу;

- *фразеологічні усталені й унормовані коди*, у значенні яких абстрактно представлено компонент культурно-національних конотацій, утілено національну свідомість і духовний світ людини тощо.

- Фразеологізми, розглянуті як *психолінгвістичні одиниці*, що співвіднесені з мовленнєвою діяльністю особистості, доцільно визначити як:

- специфічні *оперативні мовленнєві (психолінгвістичні) одиниці*, що слугують для експресивно-стилістичної експлікації та образного, емоційного й оцінного сприймання дійсності, усього суцього;

- індивідуальні мовні словосполучення (редуковані або трансформовані), що кодують і декодують людські емоції й почуття, уявлення і поняття, думки й уяви, стереотипи поведінки й учинки тощо;

- *своєрідні мовні засоби* вираження думки, притаманні розмовному й індивідуальному мовленню його суб'єктів, представників певних соціальних груп, діалектів;

– *відтворюване, а не продуковане*, цілісне за значенням, але не завжди стійке за складом і структурою уживане в мовленні індивіда *словосполучення*;

– лаконічний, влучний *мовленнєвий вираз*, який, як неподільна семантична цілісність, завжди зберігається наготові в оперативній мовленнєвій пам'яті мовця, аби заповнити відсутність у нього точної і виразної лексики, дає змогу уникнути відчуття складності експлікації й лексичної недостатності та запобігти необхідності щоразу вербалізувати інтенції й емоції через їхнє продукування неекономним за часом і затратою психічної енергії шляхом у розгорнутому висловлюванні;

– збережений у соціальній пам'яті етносу, інтегрований за змістом *стійкий вислів*, при вживанні якого слова-компоненти втрачають буквальну семантику і починають набувати в мовленні людини іншого єдиного нероздільного, але суб'єктивного смислу, позначаючи ментальні й культурні явища, зокрема психічні, духовні, поведінкові, моральні, тобто ті, що вже номіновані словами; їхнє функціональне – комунікаційне – призначення виявляється передусім у семантичних властивостях, спроможності відтворювати збережене в них фразеологічне значення, надаючи чіткого смислу і при говорінні, і при аудіюванні;

– *мовленнєво-фразеологічний зворот*, зорієнтований мовцем на комунікацію зі співрозмовником для актуалізації в нього розуміння сформованих і сформульованих ним смислів щодо виявів духовного життя етносу, буття людини через фразеологізм і т. д.

Фразеологізми, розглянуті як *психологічні одиниці*, які є компонентами нашого знання про мову і відображають у свідомості й психіці в цілому психофізіологічну мовленнєву організацію (мовну здатність), яка забезпечує мовленнєву діяльність, доречно потрактовувати як:

– якісно й кількісно різні *фразеологічні одиниці* (ідіоми, фраземи й паремії);

– *фраземи* як фразеологічні, перифрастичні, лексикалізовані й фразеологізовані термінологічні словосполучення;

– *ідіоми*, найбільш регулярні ФО, що виявляються у високому ступені їх ідіоматичності та стійкості;

– *паремії*, тобто афоризми, прислів'я, приказки;

– особливі *мовленнєві формули*, що створюють і відтворюють тільки їм притаманним способом індивідуальну картину світу – фразеологічну картину світу носія мови.

Враховуючи суть фразеологізмів як одиниць функціонально та соціально різних, а також програмові вимоги щодо активізації словника дітей старшого дошкільного віку фразеологізмами, позитивну роль освітньої роботи над ФО в розвитку мовлення дошкільників, а також установлені в констатувальному експерименті вікові можливості, особливості розуміти й уживати у своїх висловлюваннях ці непрості для їхнього сприймання стійкі вислови, в яких слова-компоненти втрачають пряме значення і набувають іншого єдиного нероздільного, тобто *фразеологічного* значення, позначаючи культурні національні концепти, ми розробили методику збагачення мовлення дітей цього віку фразеологізмами.

При створенні методики враховано, що фразеологія є однією з мало-розроблених проблематик дошкільної лінгводидактики тому, що в самій лексикології власне проблема «...фразеологічного значення – чи не найзаплутаніша у фразеологічній семантиці» (Uzhchenko 2007: 58). Окрім того, ми брали до уваги й установлену в аналізі літератури термінологічну та понятійну невпорядкованість відносно кількох категорій, як-от: «образність», «експресивність», «переносне значення», «метафора», «алегорія» та ін.

Саме тому постала необхідність визначити теоретичні засади експериментальної методики. Її психолінгвістичними основами стали такі положення, які ми виокремили в процесі аналізу наукової літератури:

– фразеологізми – надслівні, семантично цілісні, відносно стійкі (з допущенням варіантності), відтворювані й переважно експресивні одиниці, які виконують характеристично-номінативну функцію (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко);

– «фразеологізми, ці згустки розуму й емоцій, як і мова, отже, наскрізь пронизані враженнями, оцінками, почуттями, пристосовані до вербалізації семантики мовця і слухача, читача; вони суціль комунікативні і практичні, з найширшою шкалою конотацій. Таке переплетіння найтонших нюансів звучання і становить їх експресивно-стилістичне забарвлення, зумовлює стильове розширення з незглибимими потенціями функціонального використання» (Uzhchenko 2007: 262);

– образні вирази, якими і є фразеологізми, приховують у собі об'ємну згорнуту інформацію, яка є «специфічним способом відображення й оцінювання осіб, предметів, явищ і ознак, ситуацій, різних стосунків» (Kosmeda 2000: 230);

– фразеологічне значення специфічне, узагальнено цілісне, місткіше й багатше порівняно зі значенням лексем і полягає в домінівності його конотативного, або експресивно-емоційного, аспекту (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко);

– конотації – частини семантичних структур мовних одиниць (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко); додаткові семантичні й прагматичні особливості («співзначення») фразеологічного значення, які нашаровуються на їхній предметно-понятійний аспект і зумовлюються і змістом, і внутрішньою формою фразеологізму;

– стилістичне значення ФО складається з двох компонентів: експресивно-оцінного й функціонально-стильового забарвлення (Lepeshaw 1998);

– експресивне забарвлення мовлення пов'язане з виражальними особливостями ФО, які характеризують або стан мовця, або його ставлення до висловлюваного (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко); в основі експресивних мовних одиниць лежать соціопсихологічні та власне мовні критерії оцінювання виражальних засобів (Jermolenko 1987);

– емоційність та оцінність ФО, як правило, суміщаються з їх експресивністю, тому останню лінгвісти вважають категоріальною ознакою фразеологізмів;

– емоційність як ознака ФО пов'язана з функцією передавання настрою, почуттів, емоцій, переживань; емоційне завжди експресивне; емоційні мовні одиниці містять компонент оцінки (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко);

– оцінність передбачає моніторингову характеристику предмета, вираження полярних почуттів, характеризування психічних станів мовця, зумовлюючи існування додаткового стилістичного колориту (Jermolenko 1987);

– «...до стилістики завжди належить характеристика експресивних відтінків фразеологічних одиниць, визначення сфер мовлення й літературно-жанрових меж їх ужитку» (Vinogradov 1955: 64);

– стилістично забарвлені фразеологізми визначаються за стильовою належністю і закріпленням за певними сферами мовленнєвого спілкування, що найтісніше пов'язане з їх експресивністю.

Крім того, під час аналізу *психолінгвістичних* джерел ми виділили, створюючи методику роботи над фразеологізмами, як провідні, певні *положення*.

Усі встановлені значення фразеологізму як психолінгвістичної, мовної та психологічної категорії враховувались у методиці, призначеній для використання в освітньому процесі ДНЗ.

Створюючи методику, ми спиралися на сформульовані нами психолінгводидактичні принципи, які стали й основою експериментальної методики, і засадами для розробленого словника фразеологізмів для роботи вихователя з дітьми дошкільного віку.

Це такі *психолінгводидактичні принципи*:

– принцип уваги до семантики й прагматики вторинних надслівних номінацій реалій, якими є фразеологізми;

– принцип уваги до компонентного складу ФО, який утворює їх образну основу – і до їх значення, і до їх функціонування в мовленні;

– принцип уваги до прагматичного й культурологічного аспектів, зокрема культурно-національної специфіки ідіом як «константів культури»;

– принцип уведення ФО з урахуванням антропоцентризму, згідно з яким у зміст фраземи ставиться людина/дитина;

– принцип формування у дітей фразеологічної картини світу;

– принцип розгляду (уведення) фразеологічного матеріалу в його функціонально-мовному вживанні;

– принцип опанування фразеологізмів у їх животворному мовленнєвому вживанні, функціональному аспекті;

– принцип урахування ситуацій спілкування при активізації фразеологізмів у мовленні, як-от: *легко сказати* – ідіома коментування; *Куди? – На кудикину гору* – формула-відповідь; *один Бог знає* – формула риторичного запитання;

– принцип упровадження методів, які допомагають зрозуміти лексичну та фразеологічну семантику в їх взаємодії впродовж організації висловлювання або тексту.

Як прикладні аспекти психолінгвістики розвитку розглядаємо *лінгводидактичні принципи* (вимоги). Серед них: 1) принципи, виокремлені в науковій літературі (сформульовані класиками дошкільної педагогіки та сучасними науковцями) і використані при створенні методики; 2) принципи, сформульовані в результаті осмислення сучасної психолінгвістичної літератури, врахування виявлених особливостей оволодіння дітьми старшого дошкільного віку фразеологізмами.

Ми поділили їх з урахуванням двох аспектів збагачення мовлення дітей ФО – аудіювального та прагматичного.

До виокремлених науковцями лінгводидактичних принципів, що забезпечують сприймання і розуміння ФО, ми зарахували такі:

- не розуміючи двох-трьох слів у фразі, дитина може зрозуміти тонкий відтінок думки із загального смислу мовлення; мовлення педагога має бути живим, образним, містити народні вирази (Є. І. Тихєєва);

- недоцільне уведення в мовлення дітей великої кількості нової лексики. Необхідно підбирати літературу за ступенем ускладнення словникового складу мови творів (Є. О. Фльорина);

- образні вирази засвоюються дітьми при ознайомленні з народною казкою; вихователь повинен так використовувати прислів'я, приказки, епітети, влучні вирази, щоб дитина вловлювала зв'язок цих зворотів мовлення зі своїми діями (О. П. Усова);

- потрібно вибирати такі ФЗ, значення яких буде зрозумілим із загального потоку мовлення або при відповідному поясненні (А. М. Бородич);

- важлива правильність відбору творів народної творчості; за змістом вони мають бути близькими до життєвого досвіду дітей, відображати предмети і явища, з якими вони найчастіше стикаються; необхідно дотримуватися поступовості в їх ускладненні щодо змісту, і мови (В. А. Самарина) тощо.

До виокремлених науковцями лінгводидактичних принципів, що розкривають правила актуалізації ФО в усному мовленні дітей, ми зарахували такі:

- образні вирази, що зустрічаються в художніх творах, з'являються в мовленні дитини без втручання педагога тоді, коли їх смисл добре засвоєно, що досягається багаторазовим читанням й аналізом твору (Є. М. Водовозова);

- прекрасні зразки живої народної мови необхідно заучувати напам'ять або читати, а не переказувати (Є. І. Тихєєва);

- в жодному випадку не можна вимагати від дітей використовувати образні вирази у своєму мовленні, заучувати їх напам'ять (О. П. Усова);

- важливо проводити роботу над фразеологізмами в єдності з розвитком словника, граматичної будови мовлення і звукової культури мови дітей і знайомства зі стійкими виразами під час читання художньої літератури (Н. В. Гавриш).

Окрім зазначених вимог ми також керувалися (при створенні методики, і під час її реалізації) також принципами:

1. Урахування ступеня метафоричності значень різних типів ФО і введення диференційованого підходу до роботи над фразеологічним значенням.

2. Обґрунтування доцільності та необхідності використання того чи того фразеологізму й адекватного для його засвоєння методу.

3. Принцип, який ґрунтується на основних положеннях методики словникової роботи з дошкільниками.

4. Випереджаюча активізація наявного в дітей фразеологічного запасу й поступове уведення нових ФО.

5. Багаторазове повторення фразеологізмів, їх уживання в процесі різних видів діяльності дітей.

6. Уведення доступної для засвоєння дітьми кількості фразеологізмів.

7. Забезпечення постійної мовленнєвої практики дітей із використанням фразеологізмів у їхніх висловлюваннях.

8. Формування у дітей індивідуального фразеологічного словника з урахуванням таких методик: а) ознайомлення з художньою літературою, малими формами фольклору; б) розвиток образного мовлення, інтонаційної виразності, експресивної лексики; в) формування граматичних форм і зв'язних висловлювань.

9. Принцип комунікативної доцільності: використання фразем, що відповідають комунікативним цілям і є доречними в тих чи тих мовленнєвих ситуаціях спілкування.

10. Урахування аспектів стилістичного забарвлення ФО при їх опрацюванні: а) за ступенем уживаності фразеологізмів (вибір активно вживаних); б) за експресивно-емоційним забарвленням (вибір виразних); в) за спроможністю виявляти ставлення дитини-мовця до зображуваного; г) за функціональним зв'язком ФО з певними стилями літературної мови (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко).

11. Забезпечення розуміння дітьми денотативного, конотативного й стилістичного значення ФО (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко).

12. Принцип орієнтування в роботі збагачення мовлення дітей ФО на стилістично забарвлені фразеологізми, властиві фольклорному мовленню та просторіччі, які перебувають у межах літературної мови.

13. Урахування стилістичних функцій фразеологізмів: оцінної, емоційно-експресивної, створення гумору й сатири, передачі внутрішніх якостей персонажа, відтворення його внутрішнього стану, портретної характеристики, зображення зовнішнього вигляду людини, мовної характеристики персонажа, синонімічного увиразнення експресії, створення градації (*дратувати гусей; підливати масла в огонь*), заголовної, заключного акорду, синонімічного підсилення чи нагнітання ознак (*рано – рано, ледь зоря*).

Під час проведення дослідження ми перевіряли й принцип, суть якого узяли з думок Х. Касареса й Д. Девідсона: значення фразеологізмів «...найчастіше не може бути вияснене з точністю. Їх варто сприймати такими, якими вони є, не намагаючись пояснити їхню внутрішню суть» (Kasares 1985: 245); пояснення й інтерпретація метафори взагалі неприпустимі (В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко).

Крім того, ми врахували й такий лінгвістичний факт: «...семантика слова переважно контекстно обумовлена, тоді як семантика ФО здебільшого не залежить від контексту» (Uzhchenko 2007: 62).

Висновки

Сформульовані й реалізовані в емпіричному дослідженні теоретичні положення разом із розробленими нами технологіями дали змогу досягти і семантичних цілей – розуміння дітьми фразеологічного значення ФО, і прагматичних – доречного використання фразеологізмів у різних ситуаціях спілкування, забезпечити реалізацію доцільної комунікації.

Література

References

1. Vygotsky, L. (1982). *Myshlenie i rech'* [Thinking and speech]. Vol. 2. Moscow: Pedagogika.
2. Vinogradov, V. (1955). *Itogi obsuzhdenija voprosov stilistiki* [Results of the discussed questions on stylistics]. *Voprosy Yazykoznanija*, 1, 60–87.

3. Dmitrjuk, N. (2009). Frazeologicheskiy somatikon kak otrazhenie arhetipov jazykovogo soznaniya jetnosa [Phraseological somatikon as a reflection of archetypes of ethnic linguistic consciousness]. *Voprosy Psiholingvistiki*, 10, 30–33.
4. Jermolenko, S. (1987). Fol'klor i literaturna mova [Folklore and a literary language]. Kyiv: Naukova dumka.
5. Kalmykova, L. (2008). Psihologija formuvannja movlennjevoi' dijaj'nosti u ditej doshkil'nogo viku [Psychology of speech activity formation in children of a pre-school age]. Kyiv: Feniks.
6. Kasares, H. (1985). Vvedenie v sovremennuju leksikografiju [Introduction into contemporary lexicography]. Moskva : Izd-vo inostr. lit.
7. Kovshova, M. (2010). Lingvokul'turologicheskiy analiz i asociativnyj jeksperiment vo vzaimodejstvii: na primere frazeologizmov so slovom-komponentom *hleb* [Lingvoculturological analysis and associative experiment in interaction: on the example of phraseologisms having a component *bre*]. *Voprosy psiholingvistiki*, 2 (12), 165–176.
8. Kosmeda, T. (2000). Aksiologichni aspekty pragmalingvistyky [Axiological aspects of pragmalinguistics]. L'viv : LNU im. Ivana Franka.
9. Leontyev, A. (2003). Osnovy psiholingvistiki [Bases of psycholinguistics]. Moscow: Smysl.
10. Lepeshaw, I. (1998). Frazeologija suchasnaj belaruskaj movy [Phraseology of modern Byelorussian language]. Minsk: Vysshaya Shkola.
11. Mit'kina, I. (2002). Osvoenie frazeologizmov starshimi doshkol'nikami [Learning phraseologisms by senior preschoolers]. *Razvitie detskoj rechi: tradicii i perspektivy: materialy konferencii*. Moscow: Izd. RAO. 47–48.
12. Novikova, A. (2012). K voprosu o neverbal'nom komponente frazeologii [On the problem of nonverbal component of phraseology]. *Zhizn' Yazyka v Kul'ture i Sotsiume-3*, 40–43.
13. Stepanova, A. (2012). Psiholingvisticheskiy podhod k opisaniyu frazeologicheskikh edinic russkogo jazyka [Psycholinguistic approach to description of Russian phraseological units]. *Voprosy psiholingvistiki*, 1 (15), 124–133.
14. Uzhchenko, V., Uzhchenko, D. (2007). Frazeologija suchasnoi' ukrai'ns'koi' movy [Phraseology of modern Ukrainian language]. Kyiv: Znannia.

Oleksandr Kapranov

Stockholm University, Sweden
oleksandr.kapranov@english.su.se

SYNTACTIC PERFORMANCE IN ONLINERWRITTEN DISCOURSE BY AN ENGLISH/SWEDISH BILINGUAL WITH ASPERGER'S SYNDROME: A CASE STUDY

Received March, 17, 2014; Revised March, 18, 2014; Accepted March, 20, 2014

Abstract. The present article described syntactic performance by an English/Swedish bilingual participant with Asperger syndrome. The participant's syntactic performance was investigated by means of observing the participant's status updates on Facebook, a social networking platform. Two observation sessions involved one week each, with the interval of six months between the sessions. It was theorised that the bilingual participant's syntactic performance would be exacerbated by code-switching. The participant's data were tagged in computer software CLAN. Results of the data analysis indicated that the hypothesis was not supported: the participant's syntactic performance exhibited no